

Middellange termijn effecten van COVID-19 maatregelen: lessen voor toekomstige pandemieën

Onderwerpen: sociaal maatschappelijke effecten, epidemiologische effecten, kwetsbare groepen, niet-farmaceutische overheidsmaatregelen tegen COVID-19, mitigatie, draagvlak, naleving

LET OP! Binnen deze subsidieronde is er geen projectidee fase, maar wordt een vooraanmelding van uw subsidieaanvraag gevraagd, uiterlijk 18 maart 2024. U kunt een subsidieaanvraag indienen als u uiterlijk 18 maart 2024 een vooraanmelding heeft gedaan. U kunt via [dit formulier](#) uw vooraanmelding doen.

Datum geplaatst: **15 februari 2024**

Deadline vooraanmelding: **18 maart 2024**

Deadline indienen subsidieaanvraag: **24 april 2024, 14.00 uur**

Inhoud

1. Samenvatting	1
2. Doel subsidieoproep.....	1
2.1 Aanleiding.....	1
2.2 Doelstelling.....	3
2.3 Inhoud	3
2.4 Rapporten.....	5
2.5 Afbakening	6
3. Voorwaarden en verplichtingen.....	6
3.1. Voorwaarden	6
3.1.1. Wie kunnen er aanspraak maken op subsidie?	6
3.1.2. Staatssteun voorkomen	7
3.1.3. Samenwerking en bijdrage van derden.....	8
3.1.4. Welk bedrag kunt u aanvragen?	9
3.1.5. Praktische voorwaarden.....	9
3.2. Verplichtingen	10
4. Beoordeling en prioriteitstelling	11
4.1. Beoordelingsprocedure	11
4.2. Relevantiecriteria.....	11
4.2.1 Specifieke relevantiecriteria subsidieoproep	11
4.2.2 ZonMw brede relevantiecriteria	12
4.3. Kwaliteitscriteria.....	12
4.4. Prioriteitstelling	12
5. Indienen.....	13
5.1 Indiening via Mijn ZonMw	13
5.2 Tips	13
5.3 Verklaring akkoord indienen uitgewerkte subsidieaanvraag	13
5.4 Inhoudelijke vragen	13
5.5 Technische vragen	13
5.6 Downloads en links.....	14
6. Bijlagen.....	14
Bijlage 1 – Staatssteun – AGVV	15

1. Samenvatting

Wie

Onafhankelijke onderzoeksorganisaties kunnen een subsidieaanvraag indienen. Organisaties die betrokken waren bij in- of uitvoering van COVID-19 maatregelen door de overheid, kunnen geen hoofd- of medeaanvrager zijn van subsidie in deze ronde. Aanvragers mogen wel gebruik maken van data van organisaties die verantwoordelijk zijn geweest voor het in- en uitvoeren van de COVID-19 maatregelen van de overheid.

Er wordt gebruikgemaakt van de algemene groepsvrijstellingsverordening ('AGVV'), waardoor er bij subsidieverlening op basis van deze subsidieoproep sprake is van een geoorloofde vorm van staatssteun.

Aanvragers wordt gevraagd uiterlijk 18 maart 2024 de [vooraanmelding](#) in te dienen.

Waarvoor

Het doel van deze subsidieoproep is inzicht verwerven in middellange termijn effecten van de (niet-farmaceutische) maatregelen door de overheid genomen tijdens de COVID-19 pandemie. Dit betreft zowel epidemiologische als sociaalmaatschappelijke effecten van de maatregelen. Ook mitigatiestudies en flankerend beleid, onderzoek naar en beleid over interventies die negatieve effecten van maatregelen kunnen beperken of verminderen, vallen binnen deze subsidieoproep. Daarnaast is kennis nodig over factoren die draagvlak en naleving van overheidsmaatregelen onder de bevolking beïnvloeden. Er wordt gevraagd om rekening te houden met verschillende groepen in de samenleving, zoals kinderen, mensen met een migratieachtergrond of mensen die werken in verschillende sectoren.

Wat

In deze subsidieronde:

- Kan maximaal € 1.000.000,- per project worden aangevraagd voor een looptijd van maximaal 24 maanden, maar ook projecten voor lagere bedragen en kortere looptijden kunnen ingediend worden.
- Wanneer meer dan € 500.000,- binnen 1 subsidieaanvraag wordt aangevraagd, verwachten we dat het onderzoek multidisciplinair ingestoken is en meerdere onderzoeksvragen of kennishiaten beantwoord worden.

Het totaal beschikbare subsidiebudget in deze subsidieronde bedraagt € 5.000.000,-.

Wanneer

Deadline vooraanmelding	18 maart 2024
Deadline indienen uitgewerkte subsidieaanvraag	24 april 2024, 14.00 uur
Ontvangst commentaar referenten	23 mei 2024
Deadline indienen wederhoor	6 juni 2024, 10.00 uur
Besluit	Eind juli 2024
Uiterlijke startdatum	1 november 2024

- Een interview kan onderdeel zijn van het beoordelingstraject van uw subsidieaanvraag. Van het interview wordt een geluidsopname gemaakt. Na afloop van de beoordelingsprocedure wordt de geluidsopname vernietigd.

LET OP! Binnen deze subsidieronde is er geen projectidee fase, maar wordt een vooraanmelding van uw subsidieaanvraag gevraagd, uiterlijk 18 maart 2024. U kunt een subsidieaanvraag indienen als u uiterlijk 18 maart 2024 een vooraanmelding heeft gedaan. U kunt via [dit formulier](#) uw vooraanmelding doen.

2. Doel subsidieoproep

2.1 Aanleiding

Gedurende de COVID-19 pandemie zijn veel verschillende maatregelen genomen door de Nederlandse overheid om de verspreiding van SARS-CoV-2 en de impact daarvan te beperken. De Onderzoeksraad voor Veiligheid (OVV) heeft drie deelrapporten uitgebracht over de aanpak tijdens deze pandemie en doet het kabinet de volgende aanbeveling in het [tweede deelrapport](#): 'Zorg ervoor dat de maatregelen

die genomen zijn tijdens de coronacrisis zo spoedig mogelijk afzonderlijk worden geëvalueerd op de beoogde en niet-beoogde effecten ervan, zodat deze kennis beschikbaar is bij besluitvorming over soortgelijke maatregelen in een volgende besmettingsgolf of pandemie.’

In het [derde deelrapport](#) concludeert de raad dat: *‘Het kabinet manoeuvreerde tussen het toegankelijk houden van de acute zorg en de druk vanuit de politiek en de maatschappij om de samenleving te openen. Dit was een lastige positie, omdat het beheersen van risico’s aan de ene kant risico’s aan de andere kant creëerde of verergerde. Vrijheidsbeperkingen zorgden voor minder gezondheidsschade als gevolg van het virus, maar verergerden bijvoorbeeld eenzaamheid en psychische problemen. Het openen van de samenleving verlichtte sociaal-maatschappelijke problemen, maar zorgde voor een hogere viruscirculatie met bijbehorende gezondheidsrisico’s, vooral voor kwetsbaren. Het kabinet moest aanhoudend tegenstrijdige belangen afwegen, waarbij de vrijheid voor de één kon leiden tot onveiligheid van een ander.’* De raad formuleert diverse conclusies en aanbevelingen, waaronder *‘Maak aan de samenleving duidelijk wat de keerzijde van de strategie, een besluit of maatregel is, welke risico’s worden geaccepteerd, voor wie en waarom’, ‘Ontwikkel en doordenk tijdens een crisis op regelmatige basis ook minder waarschijnlijke scenario’s voor het verloop, de risico’s en effecten, om beter voorbereid op knel- en beslispunten te kunnen inspelen’* en *‘De pandemiebestrijding was naast een epidemiologisch vraagstuk ook een sociaal-maatschappelijk en een gedragsvraagstuk. Het succes van de aanpak van een pandemie hangt sterk af van de mate waarin burgers adviezen en maatregelen naleven. [...] Stimuleer, in samenwerking met kennisinstituten, toepasbaar sociaal- en gedragswetenschappelijk onderzoek, dat snelle vertaling van kennis naar handelingsperspectief mogelijk maakt tijdens een langdurige crisis met landelijke impact.’*

Inmiddels is het bijna 4 jaar na het uitbreken van de COVID-19 pandemie in Nederland. Het is van belang om de positieve (bijvoorbeeld versnelde digitalisering van zorg in instellingen) en negatieve (bijvoorbeeld verminderd fysiek en sociaal welzijn van jongeren) effecten van de genomen maatregelen op middellange termijn te onderzoeken. Effectiviteit van maatregelen gaat gepaard met draagvlak onder de bevolking en daarmee naleving van maatregelen. Ook is het van belang om te onderzoeken welke vormen van mitigatie en flankerend beleid bijgedragen hebben aan het verlichten van negatieve effecten van de maatregelen. Met mitigatie worden interventies bedoeld die negatieve effecten van maatregelen kunnen beperken of verminderen. Met flankerend beleid wordt aanvullend, ondersteunend beleid met als doel wegnemen of verzachten van de negatieve effecten van een bepaald beleid bedoeld.

In opdracht van het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) stelt ZonMw middels deze subsidieoproep financiële middelen beschikbaar voor onderzoek naar de effecten van de COVID-19 maatregelen op de middellange termijn. Deze subsidieoproep is onderdeel van het [deelprogramma Effecten van maatregelen tijdens een pandemie](#) en het [vervolgprogramma COVID-19](#). Eerder is binnen het vervolgprogramma COVID-19 een addendum [Effectiviteit van maatregelen tijdens een pandemie](#) gestart, dit addendum bekeek de korte termijn effecten van COVID-19 maatregelen. De kennis over de middellange termijn effecten van COVID-19 maatregelen kan in een nieuwe pandemische situatie of crisissituatie handvatten bieden bij het opstellen van beleid.

Context

ZonMw is zich bewust van de complexiteit van onderzoek naar effecten van genomen maatregelen en de dynamische aard van een pandemie. De effecten van maatregelen kunnen worden onderzocht in verschillende periodes, zowel in de periode van de COVID-19 pandemie (2020-2023) als in de nasleep van 10 jaar na de pandemie. Hierbij houden we de 10-jarige periode aan van 2023 (het moment van afschaffen van de laatste maatregelen) tot 2033. In het opstellen van de subsidieaanvraag vragen wij u zo veel mogelijk te specificeren op effecten van COVID-19 maatregelen, niet op effecten van de pandemie zelf. Voor zover mogelijk vragen wij voor onderzoek naar de afzonderlijke maatregelen, waar dit niet mogelijk is vragen wij naar onderzoek naar combinaties van maatregelen. Het is belangrijk dat er in de onderzoeken rekening gehouden wordt met het feit dat in een pandemische situatie zonder of met beperkte maatregelen burgers wellicht zelf maatregelen nemen om zich te beschermen: zoals bijvoorbeeld kinderen thuis houden wanneer scholen niet gesloten worden, zelfisolatie bij afwezigheid van afstandsmaatregelen of het ontwijken van openbaar vervoer. Wanneer uw onderzoek zich richt op het vergelijken van verschillende pandemische scenario’s (met meer of minder overheidsmaatregelen) dient er rekening gehouden te worden met een relevante pandemische situatie en niet een situatie zonder pandemie.

2.2 Doelstelling

De doelen van deze subsidieoproep zijn:

1. Het verwerven van kennis van epidemiologische effecten van niet-farmaceutische maatregelen die genomen zijn om de verspreiding van SARS-CoV-2 te beperken.
2. Het verwerven van kennis van sociaal maatschappelijke effecten van niet-farmaceutische maatregelen die genomen zijn om verspreiding van SARS-CoV-2 te beperken.
3. Het verwerven van inzicht in de effecten van flankerend beleid en andere mitigatie projecten die als doel hebben de negatieve effecten van maatregelen te verzachten.
4. Het verwerven van kennis van individuele en omgevingsfactoren die bijdragen aan draagvlak voor en naleving van maatregelen die genomen worden tijdens een pandemie.
5. Het verwerven van kennis van effecten van COVID-19 maatregelen op kwetsbare groepen (bijvoorbeeld medisch kwetsbaren, economisch kwetsbaren, sociaal kwetsbaren en mensen die werken in de frontlinie).

De kennis die binnen deze subsidieoproep opgehaald wordt, dient relevant te zijn voor de besluitvorming over maatregelen in een volgende pandemische situatie.

2.3 Inhoud

Maatregelen om de verspreiding van infectieuze ziekteverwekkers tegen te gaan kunnen zowel positieve als negatieve effecten hebben: beide kunnen in deze subsidieoproep inzichtelijk gemaakt worden.

Effecten van maatregelen worden voor zover mogelijk individueel, of in verschillende samenstellingen, geëvalueerd. De afgelopen jaren is gebleken dat de effecten van individuele maatregelen vaak moeilijk of niet te onderscheiden zijn. Deze subsidieoproep tracht te achterhalen waar en in hoeverre dat wél mogelijk is, eventueel met minder sterk bewijs. Waar het aantoonbaar onmogelijk is om deze effecten van individuele maatregelen te onderscheiden kunnen maatregelen in een pakket zoals ze geïntroduceerd zijn worden geëvalueerd. Timing van inzet van middelen kan ook deel uitmaken van de evaluatie. De context van de pandemie is belangrijk om mee te nemen binnen het onderzoek. Wanneer retrospectief gekeken wordt is het belangrijk om relevante scenario's met elkaar te vergelijken en oog te houden voor realistische scenario's en aanpassingen van gedrag van burgers wanneer maatregelen veranderen in een pandemische situatie. Er dient rekening gehouden te worden met het feit dat een pandemische situatie verandert en een virus niet statisch is.

Onderzoek naar individuele en omgevingsfactoren die draagvlak voor en naleving van maatregelen beïnvloeden valt ook binnen deze subsidieoproep. Voor volgende pandemieën is het van belang om te achterhalen welke factoren een groot effect hebben en wat de beste aanpak is om het draagvlak en daarmee gepaarde naleving van de maatregelen te realiseren in verschillende doelgroepen. Zo kan gekeken worden naar de effecten en effectiviteit van informatievoorziening/communicatie over maatregelen in de afgelopen pandemie en de rol van (sociale) media in de informatievoorziening.

De tijdsperiode waar het onderzoek zich op kan richten is zowel de periode van de COVID-19 pandemie (2020-2023) als de nasleep van deze periode (2023-2033). Gezien de maximale looptijd van de projecten en dit deelprogramma zijn prospectieve metingen uit te voeren tot 2026, voor de periode hierna kunt u uitspraken doen over verwachtingen en schattingen tot 2033. U dient de relevantie van de gekozen onderzoekstermijn toe te lichten in uw subsidieaanvraag.

Groepen

Effecten van de maatregelen zijn onevenredig verdeeld over de maatschappij¹. Daarom is het belangrijk dat binnen onderzoek onderscheid gemaakt wordt tussen verschillende groepen om zo de effecten beter te kunnen duiden. Deze uitsplitsing kan bijvoorbeeld op het vlak van geslacht, gender, leeftijd, sociaaleconomische status, mate van stedelijkheid, culturele achtergrond of opleiding. Daarnaast kunnen er verschillende kwetsbare groepen worden onderscheiden: medisch kwetsbaren, economisch kwetsbaren, sociaal kwetsbaren en mensen die werken in de frontlinie. Mensen die werken in de frontlinie kunnen bijvoorbeeld zorgmedewerkers of politieagenten omvatten.

¹ [Gezondheidseconomische aspecten van de Covidpandemie \(rivm.nl\)](https://rivm.nl/gezondheidseconomische-aspecten-van-de-covidpandemie)

Maatregelen²

In deze subsidieoproep worden met maatregelen bedoeld: niet-farmaceutisch maatregelen en interventies ingesteld door de overheid. De WHO classificeert dit als publieke gezondheid en sociale maatregelen³. Deze maatregelen omvatten onder andere: afstand houden, coronatestbeleid, bron- en contactonderzoek, isolatie, quarantaine, mondkapjesplicht, (gedeeltelijke) sluitingen van sectoren⁴ (bijvoorbeeld scholen, winkels, horeca, cultuur, evenementen), avondklok, en ventilatie. Communicatiestrategieën die gebruikt worden om de algehele bevolking en/of specifieke doelgroepen te bereiken om draagvlak voor de maatregelen te creëren worden ook als maatregel beschouwd in deze subsidieoproep.

Effecten van maatregelen

Effecten van maatregelen kunnen grofweg onderverdeeld worden in epidemiologische effecten en sociaal maatschappelijke effecten. Bij epidemiologische effecten gaat het om de impact op de verspreiding van het virus (aantallen geïnfecteerd, R-getal), aantallen en ernst van de acute ziekte (morbiditeit) en overlijden door acute ziekte (mortaliteit). Bij sociaal maatschappelijke effecten gaat het om impact van de maatregelen op mensen en op de maatschappij, zoals economische impact (bijvoorbeeld verlies van inkomen) en sociale impact (bijvoorbeeld mentaal welbevinden, leefstijl en eenzaamheid). Effecten kunnen plaatsvinden in verschillende sectoren, waaronder onderwijs, horeca en de zorgsector. Het is van belang dat kennis opgehaald wordt over effecten in verschillende sectoren, om zo een compleet beeld te krijgen van de effecten van maatregelen. In de rapporten 'Inventarisatie van ZonMw- en NWO-gefinancierd onderzoek naar effecten van COVID-19 maatregelen'⁵ worden de al onderzochte effecten van maatregelen binnen verschillende sectoren beschreven en worden sectoren beschreven waar zich kennishiaten bevinden. Daarnaast zijn er onderzoeken nodig naar interventies die negatieve effecten van maatregelen kunnen beperken of verminderen, zogenaamde mitigatie studies. Mitigatie kan flankerend beleid van de overheid omvatten, maar ook mitigatieprojecten uitgevoerd door andere instellingen.

Gezondheidsonderzoek bij rampen (GOR) COVID-19

Binnen ZonMw is er een deelprogramma 'GOR COVID-19', dat wordt uitgevoerd door het RIVM, GGD GHOR Nederland, Nivel en het ARQ Nationaal Psychotrauma centrum en met betrokkenheid van alle GGD'en. De doelstellingen binnen het deelprogramma 'Effecten van maatregelen tijdens een pandemie' komt deels overeen met de doelstellingen van het GOR COVID-19 programma. Het GOR COVID-19 programma wordt door toegewezen partijen uitgevoerd, terwijl deze subsidieoproep open is voor andere onderzoeksorganisaties. Hiermee trachten we de scope en inzichten te verbreden. Zorg dat uw onderzoek niet overlapt met al uitgezet en uitgevoerd onderzoek in het [GOR COVID-19 programma](#), u kunt wel data en resultaten van het GOR programma gebruiken voor uw onderzoek. Er zal afstemming plaatsvinden tussen de ZonMw deelprogramma's 'GOR COVID-19' en 'Effecten van maatregelen tijdens een pandemie' om te voorkomen dat hetzelfde onderzoek meermaals wordt uitgevoerd. Wanneer u ervan overtuigd bent dat het herhalen van bepaald onderzoek aanvullende, relevante inzichten op kan leveren, kunt u de noodzaak hiervan beargumenteren in uw subsidieaanvraag.

Modelleronderzoek

Een onderdeel van het deelprogramma kan modelleronderzoek betreffen, ofwel het modelleren van epidemiologische en sociaal-maatschappelijke effecten en de interactie daartussen. Samenwerking tussen modelleurs van verschillende disciplines wordt aangemoedigd. Aangezien al veel modelleronderzoek gedaan is naar epidemiologische effecten van maatregelen, zal dit deelprogramma focussen op (a) modelleren van sociaal-maatschappelijke effecten EN (b) van het combineren van deze twee soorten effecten. Eerder is een [subsidieronde voor modelleren voor pandemische paraatheid](#) geopend, de huidige subsidieoproep en het [ZonMw Kennisprogramma Pandemische Paraatheid](#) zullen onderling afstemmen zodat niet meermaals hetzelfde onderzoek wordt gefinancierd.

Voorbeeldvragen

Hieronder is een lijst voorbeeldvragen voor middellange termijn effecten op gezondheid opgesteld. Deze lijst bevat voorbeelden van mogelijke onderzoeksvragen, hierin is geen prioritering aangebracht en subsidieaanvragen die deze onderzoeksvragen overnemen krijgen niet per se voorrang.

² Zie: [Coronavirus tijdlijn | Rijksoverheid.nl](#)

³ [Measuring the effectiveness and impact of public health and social measures \(who.int\)](#)

⁴ [Corona en coronaplannen | VNO-NCW en MKB-Nederland | VNO-NCW](#)

⁵ [Kennis over de effecten van maatregelen tijdens de COVID-19 pandemie | ZonMw](#)

- Wat zijn de effecten van naleving op de effectiviteit van de maatregelen? Welke interventies zijn effectief gebleken in het ondersteunen van naleving en hebben die potentieel impact gehad op transmissie en ziekenhuisopnames? Welke maatregelen worden het meest breed gedragen door de bevolking in verschillende pandemische scenario's?
- Er kan gekeken worden naar de effecten en effectiviteit van informatievoorziening/communicatie over maatregelen in de afgelopen pandemie en de rol van (sociale) media in de informatievoorziening. Hoe werd gereageerd op de informatievoorziening/communicatie van de overheid door mensen van verschillende opleidingsniveaus? Hoe had dit invloed op het vertrouwen in de overheid en solidariteit binnen de samenleving? Zijn er aanbevelingen te doen voor toekomstige overheidscommunicatie?
- Welke maatschappelijke gevolgen hebben de verschillende maatregelen gehad? Zijn maatschappelijke effecten van maatregelen, gezien deze effecten jaren na de pandemie nog door kunnen werken, voldoende betrouwbaar in te schatten? Is er een manier om de ernst van sociaal maatschappelijke gevolgen met elkaar te vergelijken of die te kwantificeren?
- Hoe snel pakken mensen na een pandemie weer hun (normale) gedragspatronen op (bijvoorbeeld in de zin van culturele uitjes)?
- Wat zijn de middellange termijn effecten van maatregelen op uitgestelde zorg? Zijn er effecten van de maatregelen geweest waardoor het beleid omtrent zorg op afstand is aangepast?
- Wat voor mitigatieprojecten hebben bijgedragen aan het verkleinen/wegnemen van leerachterstanden? Verschilt dit tussen WO, HBO en MBO? Onder welke voorwaarden werken mitigatie projecten het beste en voor welke doelgroep? En zijn deze projecten kosteneffectief, bijvoorbeeld in de zorg?
- Wat zijn de effecten van het tijdelijk sluiten van sportverenigingen op de gezondheid van sporters (fysiek en mentaal). Welke effecten zien we wat betreft sportdeelname op middellange termijn?
- Welke middellange termijn effecten hebben de maatregelen gehad op werkenden? Zijn er stapelende effecten van maatregelen op starters op de arbeidsmarkt? Welke middellange termijneffecten heeft hybride werken op sociale cohesie? En op mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt? Welke effecten hebben maatregelen op ziekteverzuim en productiviteit?
- Is er sprake van een stapeling van effecten van maatregelen op de gezondheid van kwetsbare groepen en (toenemende) verschillen tussen groepen? Of veranderingen in leefstijl? Wat zijn daar de effecten van en welke interventies zouden daarbij tegenwicht kunnen bieden?
- Wat is het effect van maatregelen op leefomgeving, mobiliteit en veiligheid?

2.4 Rapporten

In de ondergenoemde rapportages worden kennishiaten geïdentificeerd, die mogelijk beantwoord kunnen worden met uw onderzoek:

- ZonMw inventarisatie van eigen projecten en NWO projecten over effecten van maatregelen, zoals genoemd in paragraaf 2.3⁵
- RIVM rapportage 'Gezondheidseconomische aspecten van de Covidpandemie'⁶
- RIVM rapportage 'Epidemiological impact and effectiveness of COVID-19 measures'⁷
- RIVM document 'Gedrag als sleutel in de pandemie: geleerde lessen, eerste inzichten'⁸
- RIVM rapportage 'Naleving van Covid-19 gedragsmaatregelen door mensen in een kwetsbare positie - geleerde lessen voor pandemische paraatheid'⁹
- Navigeren door COVID-19. Een verkennende literatuurstudie naar de maatschappelijke impact van COVID-19 maatregelen; in opdracht van het MIT¹⁰
- TNO rapporten over invloed van COVID-19 op werk¹¹
- PDPC rapport 'Learning from a crisis'¹²
- KNAW rapport 'Met de kennis van straks'¹³
- Publicaties van GOR COVID-19 programma¹⁴

⁶ [RIVM rapport 2023-0318 Gezondheidseconomische aspecten van de Covidpandemie](#)

⁷ [Epidemiological impact and effectiveness of COVID-19 measures \(openrepository.com\)](#)

⁸ [Gedrag als sleutel in de pandemie: geleerde lessen, eerste inzichten | RIVM](#)

⁹ [Naleving van Covid-19 gedragsmaatregelen door mensen in een kwetsbare positie - geleerde lessen voor pandemische paraatheid | RIVM](#)

¹⁰ Uitgevoerd door RISBO/HSS. Auteurs: H.E. van der Veen, N. Sam, N. Rebero, D.M. Jonker, Y. Seidler, K.M. Rusinovic. Met medewerking van R.I. Berkman, L. Furst & L.O. Linden (verwacht eind februari 2024)

¹¹ [Werk en Coronabesmettingen - oplegger en memo's \(tno.nl\)](#)

¹² [20112023_Report_learning_from_a_crisis \(convergence.nl\)](#)

¹³ [Met de kennis van straks de wetenschap goed voorbereid op pandemieën \(kna.nl\)](#)

¹⁴ [Publicaties | RIVM](#)

- Overzicht van projecten uit het COVID-19-programma tot nu toe: [COVID-19 related data initiatives - Project overview \(health-ri.nl\)](#)

2.5 Afbakening

Onderzoek dat buiten deze subsidieoproep valt

- **Onderzoek dat is gedaan in [2.4 Rapporten](#)**
Wanneer u ervan overtuigd bent dat het herhalen van bepaald onderzoek aanvullende, relevante inzichten op kan leveren, kunt u de noodzaak hiervan beargumenteren in uw subsidieaanvraag.
- **Oversterfte**
Uw onderzoek mag zich niet uitsluitend richten op oversterfte als gevolg van de COVID-19 pandemie. Hiervoor bestaat bij ZonMw reeds een ander deelprogramma. Meer informatie kunt u vinden op onze [website](#).
- **Post-COVID**
Uw onderzoek mag zich niet uitsluitend richten op behandeling of de fysiologie van Post-COVID. Hiervoor bestaat bij ZonMw reeds een ander [programma](#). Meer informatie kunt u vinden op onze [website](#).
- **Gezondheidsonderzoek bij rampen (GOR) COVID-19**
Zorg dat uw onderzoek niet overlapt met al uitgezet en uitgevoerd onderzoek in het [GOR COVID-19 programma](#) door het RIVM, GGD GHOR Nederland, Nivel en ARQ Nationaal Psychotrauma centrum. Wanneer u ervan overtuigd bent dat het herhalen van bepaald onderzoek aanvullende, relevante inzichten op kan leveren, kunt u de noodzaak hiervan beargumenteren in uw subsidieaanvraag.
- **Effect van COVID-19 infectie op individuen**
Uw onderzoek mag zich niet richten op de effecten van een COVID-19 infectie op individuen, alleen op de effecten van maatregelen tegen SARS-CoV-2 verspreiding.
- **Evaluatie farmaceutische maatregelen**
Uw onderzoek mag zich niet richten op evaluatie van het behandelbeleid of vaccinatiebeleid, dit valt niet binnen de scope van deze subsidieoproep. Vaccinatiestatus kan wel meegenomen worden in analyses.
- **Beleidsevaluatie**
Uw onderzoek mag zich niet richten op evaluatie van proces, sturing en inzet van middelen met betrekking tot genomen maatregelen. Dit was de officiële taak van de Onderzoeksraad voor Veiligheid (OVV).
- **Financiële effecten van economische steunpakketten**
Uw onderzoek mag zich niet richten op financiële effecten van economische steunpakketten, omdat het Centraal Planbureau dit evalueert. Uw onderzoek mag zich niet richten op het effect van maatregelen op de Nederlandse economie, dit is namelijk al geëvalueerd in het Financieel Jaarverslag van het Rijk en het Rijksjaarverslag. Ook economische evaluatie van maatregelen valt niet binnen deze subsidieoproep, omdat dit al veelvuldig onderzocht is.

3. Voorwaarden en verplichtingen

Bij het aanvragen van subsidie bij ZonMw zijn er rechten, voorwaarden en verplichtingen om rekening mee te houden. Deze volgen uit de [Algemene wet bestuursrecht \(Awb\)](#). Titel 4.2 van de Awb bevat specifieke bepalingen die van toepassing zijn op subsidies van ZonMw. Daarnaast zijn de [Algemene subsidiebepalingen ZonMw](#) van toepassing.

3.1. Voorwaarden

Uw subsidieaanvraag moet aan onderstaande voorwaarden voldoen om in behandeling te kunnen worden genomen.

3.1.1. Wie kunnen er aanspraak maken op subsidie?

De volgende partij(en) kunnen/kan aanspraak maken op (een gedeelte van de) subsidie:

1. Nederlandse onderzoeksorganisaties in de zin van het EU staatssteunrecht¹⁵.

¹⁵ Kaderregeling betreffende staatssteun voor onderzoek, ontwikkeling en innovatie, (2014/C 198/01), artikel 15 onder ee).

2. Nederlandse zorginstellingen¹⁶.
3. Uitvoerders van een wettelijke taak/belangenorganisaties die voor dit project belangenbehartigende activiteiten uitvoeren/(publiek gefinancierde) onderwijsinstellingen die onderwijsactiviteiten uitvoeren voor dit project. U moet in de subsidieaanvraag aangeven welke wettelijke taak, belangenbehartigende- dan wel onderwijsactiviteiten u in dit verband uitvoert.
4. Overige organisaties die niet onder nummer 1 t/m 3 vallen.

De volgende partijen kunnen geen aanspraak maken op (een gedeelte van de) subsidie:

- Organisaties die verantwoordelijk zijn geweest voor de in- en uitvoering van COVID-19 maatregelen van de overheid kunnen geen aanvraag indienen om effect van maatregelen waarbij ze betrokken waren te evalueren.

Aanvragers mogen wel gebruik maken van data van organisaties die verantwoordelijk geweest zijn voor het in- en uitvoeren van de COVID-19 maatregelen van de overheid. De aanvrager is zelf verantwoordelijk voor afstemming hierover met de desbetreffende organisatie. Zie meer: [opdracht](#) en inhuur.

Aanvragers wordt gevraagd uiterlijk 18 maart 2024 de [vooraanmelding](#) in te dienen.

Beoordeling Onderzoeksorganisatie

ZonMw beoordeelt zelfstandig of een samenwerkende organisatie aan de betreffende voorwaarden voldoet om aangemerkt te worden als een onderzoeksorganisatie. Hiervoor hanteert ZonMw de definitie uit het [Europese staatssteunrecht](#).

De belangrijkste criteria van een onderzoeksorganisatie zijn samengevat:

- De hoofdzaak van de organisatie is kennis opdoen/verspreiden/lesgeven.
- Activiteiten bestaan uit fundamenteel/industriële onderzoek of experimentele ontwikkeling.
- Winst van de organisatie die voortvloeit uit de gesubsidieerde activiteiten wordt opnieuw geïnvesteerd in nieuw onderzoek/ontwikkeling, onderwijs en/of kennisverspreiding.
- Ondernemingen die een beslissende invloed kunnen uitoefenen op de onderzoeksorganisatie (in hun hoedanigheid van bijvoorbeeld aandeelhouder of lid van de organisatie) mogen geen voorrechten hebben op toegang tot de onderzoekscapaciteit, het onderzoeksprogramma of de resultaten van de onderzoeksorganisatie.

Alle andere organisaties die niet vallen binnen de criteria van Onderzoeksorganisatie, worden aangeduid als 'Ondernemingen'. Dit sluit aan bij het begrip dat wordt gehanteerd in het Europese staatssteunrecht. Dit is ruimer dan het begrip dat meestal wordt gebruikt in het economische verkeer. Zo vallen onder meer ziekenhuizen, verpleeginstellingen, non-profit organisaties en stichtingen ook onder de definitie Onderneming die wordt gehanteerd in het Europese staatssteunrecht.

Indien u niet zeker bent of uw organisatie een onderzoeksorganisatie betreft, dan verzoeken wij u om contact op te nemen met de contactpersoon via COVID19@zonmw.nl om te bespreken of uw organisatie valt binnen de definitie van een onderzoeksorganisatie en of er additionele toetsing door ZonMw nodig is. Hiervoor dient u in overleg met ZonMw bepaalde stukken te overleggen.

3.1.2. Staatssteun voorkomen

ZonMw verstrekt geen subsidie als dit leidt of kan leiden tot het verlenen van onrechtmatige staatssteun¹⁷. Voor deze subsidieronde geldt daarom de volgende staatssteunmaatregel:

Algemene groepsvrijstellingsverordening

In deze subsidieronde wordt gebruikgemaakt van de algemene groepsvrijstellingsverordening (hierna te noemen 'AGVV'), waardoor er bij subsidieverlening op basis van deze subsidieoproep sprake is van een geoorloofde vorm van staatssteun. Dat betekent dat er financieringsvoorwaarden en regels voor de begroting zijn. Daarnaast bent u verplicht om over bepaalde gegevens te verklaren. In

[Bijlage 1 – Staatssteun – AGVV](#) vindt u meer informatie over de AGVV, evenals de vereisten van de AGVV waaraan moet worden voldaan.

Subsidie wordt verstrekt voor activiteiten die vallen binnen de categorie fundamenteel onderzoek zoals gedefinieerd in de Algemene Groepsvrijstellingsverordening (hierna ook: AGVV).

¹⁶ Definitie van een zorginstelling: artikel 5, lid 1, [Wet toelating zorginstellingen](#).

¹⁷ Artikel 107 VWEU.

Subsidie naar deelnemende organisaties

Als er sprake is van samenwerking, waarbij meerdere ondernemingen¹⁸ begunstigde van staatssteun kunnen zijn, dan moeten alle op subsidie aanspraak makende ondernemingen voldoen aan de voorwaarden van de AGVV. Dit betekent dat alle voorwaarden en verplichtingen die voortvloeien uit de AGVV eveneens in volle omvang van toepassing zijn op alle op subsidie aanspraak makende ondernemingen in het samenwerkingsverband. ZonMw stelt de Europese Commissie middels een kennisgeving zoals bedoeld in artikel 11 van de AGVV op de hoogte van deze subsidieoproep.

Meer informatie over staatssteun vindt u op de ZonMw-webpagina [Vrijstellingverordeningen staatssteun](#).

Fundamenteel onderzoek

Fundamenteel onderzoek betreft experimentele of theoretische werkzaamheden die voornamelijk worden verricht om nieuwe kennis te verwerven over de fundamentele aspecten van verschijnselen en waarneembare feiten, zonder dat hiermee een directe commerciële toepassing of een direct commercieel gebruik wordt beoogd.

De steunintensiteit voor fundamenteel onderzoek bedraagt 100% van de in aanmerking komende kosten. De in aanmerking komende kosten zien op:

- personeelskosten,
- kosten van apparatuur en uitrusting voor zover en zolang zij gebruikt worden voor het project,
- kosten van gebouwen en gronden voor zover en zolang zij gebruikt worden voor het project,
- kosten voor contractonderzoek, kennis en octrooien die op arm's length-voorwaarden worden gekocht bij of waarvoor een licentie wordt verleend door externe bronnen,
- kosten voor consultancy en gelijkwaardige diensten die uitsluitend voor het project worden gebruikt, – bijkomende algemene kosten en andere operationele uitgaven, waaronder die voor materiaal, leveranties en dergelijke producten, die rechtstreeks uit het project voortvloeien.

Steunintensiteit

Fundamenteel onderzoek	
Basis	100%

Bij de aanvraag van de subsidie dient vastgesteld te worden of er sprake is van een kleine of middelgrote onderneming¹⁹. Bij de indiening van de subsidieaanvraag moet daarom de EU SME Self Assessment Wizard worden ingevuld. Het formulier mag maximaal 14 dagen vóór indiening van de aanvraag zijn gegenereerd. Bij de berekening van de steunintensiteit en de in aanmerking komende kosten zijn alle bedragen die worden gebruikt de bedragen vóór aftrek van belastingen of andere heffingen. De in aanmerking komende kosten moeten worden gestaafd met bewijsstukken die duidelijk, gespecificeerd en actueel zijn. Deze bewijsstukken kunnen, na honorering, op elk moment worden opgevraagd en dienen vervolgens binnen afzienbare tijd te worden aangeleverd aan ZonMw.

3.1.3. Samenwerking en bijdrage van derden

ZonMw stimuleert samenwerking tussen en deelname van multidisciplinaire partijen. Daarbij geldt dat geen subsidie wordt verstrekt als afspraken leiden of kunnen leiden tot het verlenen van onrechtmatige staatssteun of als daardoor niet aan de [Algemene subsidiebepalingen ZonMw](#) of voorwaarden van de subsidieoproep kan worden voldaan.

Uit de subsidieaanvraag en begroting moet duidelijk naar voren komen:

- Met welke partijen samengewerkt wordt. Beschrijf per partij op welke manier deze actief bijdraagt aan het project; dit zijn in elk geval partijen die op de begroting voorkomen als een partij die aanspraak wenst te maken op een deel van de subsidie. Ook partijen die voor eigen rekening en risico actief bijdragen maken onderdeel uit van de samenwerking.

¹⁸ Een onderneming in de zin van het EU staatssteunrecht betreft elke eenheid die een economische activiteit uitvoert, ongeacht rechtsvorm of wijze van financiering.

¹⁹ Een kleine onderneming is een onderneming waar minder dan 50 personen werkzaam zijn en waarvan de jaaromzet of het jaarlijks balanstotaal 10 miljoen euro niet overschrijdt. Een middelgrote onderneming is een onderneming waar minder dan 250 personen werkzaam zijn en waarvan de jaaromzet 50 miljoen euro en/of het jaarlijks balanstotaal 43 miljoen euro niet overschrijdt.

- Met welke partij(en) een sponsorovereenkomst zal worden aangegaan en wat de in-natura of geldelijke bijdrage is.
- Welke partijen worden ingehuurd of indien dit nog niet bekend is, voor welke activiteiten wordt voorzien dat dit door derden zal worden uitgevoerd en de daarvoor te maken kosten (inclusief btw). Zie voor meer informatie en de voorwaarden voor inhuur/opdracht de [ZonMw-webpagina Subsidies en Samenwerking/bijdragen van derden](#).

Samenwerking en sponsoring moeten definitief geregeld zijn bij het indienen van de uitgewerkte subsidieaanvraag.

Letter of Commitment

Omdat ZonMw zeker wil weten dat samenwerkende partijen/sponsors van een project zich juridisch hebben verplicht tot de toegezegde bijdrage, is een Letter of Commitment per samenwerkende partij/sponsor bij het indienen van de uitgewerkte subsidieaanvraag verplicht. Gebruik hiervoor het voorbeeld op de [ZonMw-webpagina Subsidies en Samenwerking/bijdragen van derden](#).

Samenwerkings- en sponsorovereenkomst

Op de [ZonMw-webpagina Subsidies en Samenwerking/bijdragen van derden](#) vindt u meer informatie over de verschillende vormen van samenwerken en bijdragen (sponsoring/opdracht) met voorbeeldovereenkomsten als hulpmiddel bij het opstellen van de betreffende overeenkomst en de voorwaarden waaraan de overeenkomst moet voldoen in de daarbij horende uitleg. De op deze webpagina en in de uitleg genoemde voorwaarden maken integraal onderdeel uit van deze subsidieoproep. Indien ZonMw concept samenwerkings- en/of sponsorovereenkomst(en) opvraagt, verleent zij de subsidie op voorwaarde dat de overeenkomst(en) door haar geaccepteerd wordt/worden.

3.1.4. Welk bedrag kunt u aanvragen?

In deze subsidieronde:

- Kan maximaal € 1.000.000,- per project worden aangevraagd voor een looptijd van maximaal 24 maanden, maar ook projecten voor lagere bedragen en kortere looptijden kunnen ingediend worden.
- Wanneer meer dan € 500.000,- binnen 1 subsidieaanvraag wordt aangevraagd, verwachten we dat het onderzoek multidisciplinair ingestoken is en meerdere onderzoeksvragen of kennishiaten beantwoordt worden.

Het totaal beschikbare subsidiebudget in deze subsidieronde bedraagt € 5.000.000,-.

Opvolgende financiering

Bij deze subsidieronde bestaat de mogelijkheid dat een opvolgende subsidieronde wordt geopend. Projectleiders die een project uitvoeren met subsidie uit deze subsidieronde kunnen dan een aanvraag indienen voor een opvolgende subsidie. ZonMw kan bijvoorbeeld de mogelijkheid tot een Verspreidings- en implementatie Impuls (VIMP) aanbieden aan projectleiders; of aan meerdere projectleiders samen. Met een VIMP brengen de projectleiders de opbrengsten nog een belangrijke stap verder. Het kan gaan om de beoogde resultaten, maar ook om onverwachte inzichten of opbrengsten die waardevol zijn om verder te benutten.

3.1.5. Praktische voorwaarden

- Schrijf uw aanvraag in het Engels.
- Het is verplicht om bij een uitgewerkte subsidieaanvraag een begroting toe te voegen.
- Reserveer 2 tot 5 % van uw projectbudget voor communicatie en implementatie. Neem dit op in de begroting bij de uitgewerkte subsidieaanvraag.
- Reserveer 2 tot 5% van uw projectbudget voor datamanagement. Neem dit op in de begroting bij de subsidieaanvraag. Indien niet nodig, dan dient u dit te onderbouwen in de toelichting van de begroting.
- We vragen u wanneer van toepassing de NFU salaristabel (januari 2023) en/of de VSNU salaristabel (juli 2023) te gebruiken voor het opstellen van de begroting. Deze tabellen en format voor de begroting kunt u vinden op [deze pagina](#). Wanneer de staatssteunregel AGVV van toepassing is kunt u het juiste begrotingsformat opvragen via COVID19@zonmw.nl.
- Op de [ZonMw-webpagina](#) voorwaarden en verplichtingen leest u aan welke voorwaarden uw subsidieaanvraag moet voldoen.

- Accountantskosten tot een maximum van € 3.500,- mogen bij projecten van € 125.000,- of meer opgenomen worden in de begroting. Door de wijziging van de Algemene subsidiebepalingen ZonMw per 1 april 2022 moet er na afronding van een project van € 125.000,- of meer naast de financiële eindverantwoording ook een controleverklaring van een accountant aangeleverd worden. Universiteiten en universitair medische centra mogen accountantskosten niet opnemen in de begroting. Met deze instellingen zijn aparte afspraken gemaakt over de vereiste accountantsverklaring. Neem hiervoor contact op met uw financiële afdeling.
- De volgende bijlage(n) zijn verplicht om toe te voegen:
 - Een planning van het project
 - Wanneer er sprake is van samenwerking en/of sponsoring: [een Letter of Commitment](#).
 - Wanneer van toepassing: staatssteun – AGVV:
 - ingevulde en ondertekende [verklaring bevel tot terugvordering van staatssteun](#);
 - ingevulde en ondertekende [verklaring onderneming niet in moeilijkheden](#);
 - ingevulde en ondertekende [verklaring cumulatie van staatssteun](#).
- De volgende bijlage is optioneel om toe te voegen:
 - Maximaal 5 A4 met figuren en tabellen.

Wanneer een bijlage niet verplicht is wordt deze bijlage niet meegenomen bij de beoordeling van uw subsidieaanvraag. Uitzondering is een optionele bijlage waar figuren en/of tabellen aangeleverd worden. Deze bijlage is dan ook een onderdeel van de beoordeling.

3.2. Verplichtingen

Verplichtingen zijn van toepassing wanneer u een subsidie krijgt toegekend. Hiervoor volgt ZonMw de [Algemene subsidiebepalingen ZonMw](#). Daarnaast zijn ook de volgende verplichtingen van toepassing:

- **Open Access**
Alle publicaties die voortkomen uit (wetenschappelijk) onderzoek dat geheel of gedeeltelijk door ZonMw gefinancierd is, moeten Open Access beschikbaar gesteld worden (conform ZonMw Open Access beleid). ZonMw accepteert verschillende Open Access routes. Naast artikelen, moedigt ZonMw ook aan om andere type (wetenschappelijke) publicaties Open Access beschikbaar te stellen (zoals *monographs*, boeken, *conference proceedings* en *grey literature*), maar ook onderzoeksdata en kennisproducten van praktijkgericht onderzoek (zoals modellen, protocollen, prototypen, digitale tools, demonstraties).
Voor meer informatie over het ZonMw Open Access beleid, de volledige voorwaarden en mogelijkheden, verwijzen we u naar [onze website](#).
- **Voorwaarden voor valorisatie**
ZonMw streeft naar brede toegankelijkheid van door haar gesubsidieerde projecten, daarom, dienen de [tien principes voor Maatschappelijk Verantwoord Licentiëren](#) (MVL) te worden toegepast bij licentiëring van resultaten. Beschrijf indien van toepassing hoe aanspraak op intellectueel eigendom is geregeld met samenwerkende partijen en eventueel derden. Geef ook aan hoe deze partijen de tien principes zullen naleven.
- **Open Science**
ZonMw en NWO [voeren een beleid voor het stimuleren van Open Science](#). Zij hebben het internationale statement ondertekend om in de strijd tegen COVID-19 onderzoeksresultaten en -data zo snel mogelijk openbaar te maken. Onderzoeksresultaten, onderzoeksdata en methodiek van meten en analyse die geproduceerd worden met deze financiering dienen daarom gedeeld te worden in lijn met de [Joint statement on sharing research data and findings relevant to the novel coronavirus \(nCoV\) outbreak](#).
- **Datamanagement en FAIR data**
ZonMw stimuleert optimaal gebruik van data (en andere bronnen voor onderzoek waaronder biologische materialen en software). U hoeft pas na honorering van uw aanvraag een datamanagementplan in te dienen. Indien u geen nieuwe data verzamelt en/of bestaande data gebruikt, vermeld dit dan in uw subsidieaanvraag.
Op de webpagina [Instructies FAIR-datamanagement subsidieaanvragers \(zonmw.nl\)](#) staat uitgelegd wat in projecten gedaan kan worden voor herbruikbare en [FAIR-metadata en data in onderzoeksprojecten](#). Het uitgangspunt is dat u waar mogelijk gebruik maakt van bestaande databestanden. Voor COVID-19 kunt u daarvoor onder meer de [COVID-19 dataportal](#) raadplegen. Indien u nieuwe data gaat verzamelen, moet u daarbij zoveel mogelijk aansluiten bij bestaande standaarden, modellen, terminologieën (etc.) die in het (post-)COVID onderzoek gebruikt worden. Voor projecten in het (post-)COVID programma is het verplicht om FAIR-metadata te produceren met de [COVID-19 specifieke FAIR metadata schema's](#). Deze zijn ook geschikt voor de beschrijving

van sociaalwetenschappelijk en economisch onderzoek. De metadata over uw project en dataset worden vervolgens openbaar gemaakt via de [COVID-19 dataportal](#) van Health-RI. Wij raden u aan om in een vroeg stadium uw datasteward/-expert te betrekken bij uw aanvraag. Indien u de mogelijkheden om data FAIR te maken wilt uitbreiden, kunt u gespecialiseerde (FAIR data-)experts vinden binnen uw onderzoeksinstituut en/of via [Health-RI](#) en [ODISSEI](#).

4. Beoordeling en prioriteitstelling

4.1. Beoordelingsprocedure

Voor de procedures voor de beoordeling van subsidieaanvragen verwijzen we u naar de infographic '[in 10 stappen subsidie aanvragen](#)' en naar de [procedurebrochure aanvragers](#).

Voor deze subsidieoproep zijn enkele procedures aangepast. Er wordt niet gewerkt met een projectidee fase, maar gevraagd een vooraanmelding te doen van de subsidieaanvraag.

Deze subsidieronde bestaat de volgende stappen:

1. De hoofdaanvrager dient **uiterlijk 18 maart 2024** een [vooraanmelding](#) en vermeldt hierbij de *verwachte* gegevens van de subsidieaanvraag: voor- en achternaam hoofdaanvrager, organisatie hoofdaanvrager, emailadres hoofdaanvrager, titel, aan te vragen subsidiebedrag, kernwoorden subsidieaanvraag, korte samenvatting van de subsidieaanvraag en verwachte leden projectgroep.
2. De subsidieaanvrager dient een uitgewerkte subsidieaanvraag in.
3. Vervolgens voeren externe referenten een beoordeling van alle uitgewerkte subsidieaanvragen uit met focus op kwaliteit van de subsidieaanvraag. Vragen naar aanleiding van deze beoordeling worden binnen een korte doorlooptijd voor schriftelijk wederhoor aan de indieners voorgelegd.
4. Commissieleden voeren een beoordeling uit van de subsidieaanvraag, referentenbeoordeling en het wederhoor op referentenbeoordeling.
5. In een beoordelingscommissievergadering worden de subsidieaanvragen beoordeeld op relevantie, haalbaarheid en kwaliteit, met inachtneming van het wederhoor. Indien het voor deze subsidieoproep beschikbare budget niet toereikend is om alle voor honorering in aanmerking komende subsidieaanvragen te honoreren, maakt de commissie een prioriteringsvoorstel op basis van de vooraf geformuleerde criteria. Een subsidieaanvraag dient minimaal relevant en van voldoende kwaliteit te zijn om in aanmerking te komen voor honorering.
6. De beoordelingscommissie adviseert het bestuur van ZonMw over de te honoreren subsidieaanvragen.
7. Het ZonMw-bestuur besluit over de toekenning.

4.2. Relevantiecriteria

De relevantiecriteria bestaan uit subsidieoproep specifieke criteria en ZonMw brede criteria. Deze worden in de volgende secties beschreven.

4.2.1 Specifieke relevantiecriteria subsidieoproep

- **Doelstellingen**
De subsidieaanvraag moet voldoen aan minimaal één van de doelstellingen van deze subsidieoproep (zie [2.2 Doelstelling](#)) en beschrijft een relevante pandemische situatie. Licht in de subsidieaanvraag toe hoe de verworven kennis gebruikt kan worden in een mogelijk volgende pandemische situatie.
- **Tijdsperiode**
Licht toe waarom de gekozen onderzoeksperiode van het project relevant is met betrekking tot de doelstelling.
- **Adresseren van kennishiaten uit verscheidene rapporten**
De subsidieaanvraag wordt relevanter geacht als de focus ligt op kennishiaten binnen bestaande rapporten, zie [2.4 Rapporten](#).
Kennishiaten kunnen zijn op het gebied van effecten van maatregelen, maatregelen, doelgroepen of sectoren. Subsidieaanvragen die zich richten op onderwerpen die in deze rapporten al (voldoende) onderzocht zijn, worden minder relevant geacht.

4.2.2 ZonMw brede relevantiecriteria

- **Diversiteit**
Beschrijf hoe er aandacht wordt besteed aan [diversiteit](#) en differentiatie van de doelgroep naar kenmerken zoals [seks en gender](#), leeftijd, sociaaleconomische situatie, opleidingsniveau, migratie- en culturele achtergrond en seksuele diversiteit, waar relevant voor de thematiek van het project.
- **Participatie van patiënten en/of eindgebruikers**
Beschrijf hoe u belanghebbenden, de einddoelgroep of eindgebruiker die beschikt over ervaringsdeskundigheid betreft bij het project. Met 'betrekken' bedoelen we concreet het raadplegen, advies inwinnen, samenwerken en/of laten (mee)beslissen van betrokkenen bij het opstellen van de subsidieaanvraag en het uitvoeren van het project.
- **Toegang tot data**
ZonMw stimuleert optimaal gebruik van data. Beschrijf in uw uitgewerkte subsidieaanvraag hoe u gebruik maakt van bestaande databestanden en/of onderbouw de noodzaak van nieuwe dataverzameling. Geef ook aan hoe u van plan bent toekomstige data/resultaten FAIR te delen. Zie voor meer informatie [3.2 Verplichtingen – FAIR data en datamanagement](#). Houd bij de planning en begroting van uw project rekening met de kansen en vereisten met betrekking tot [FAIR data en datamanagement](#). Indien u geen data verzamelt, vermeld dit dan in uw subsidieaanvraag.
- **Toepassing in termen van impact**
Projecten die ZonMw financiert moeten impact hebben. Beschrijf hoe u verwacht impact te realiseren en aan te tonen. Nieuwe kennis en kunde moet gebruikt worden in praktijk, beleid, onderwijs en/of verder onderzoek. Op onze website leggen we uit wat ZonMw verstaat onder impact, hoe we werken aan het realiseren en aantonen ervan en wat van projectleiders wordt verwacht. Meer informatie vindt u op [de ZonMw-webpagina Ondersteuning bij implementatie](#).

4.3. Kwaliteitscriteria

- **Doelstelling en vraag- of taakstelling**
Beschrijf de doelstelling en vraag- of taakstelling. Let daarbij op helderheid, reikwijdte en originaliteit.
- **Plan van aanpak**
Beschrijf de gekozen methoden en analyses, inclusief de theoretische en/of empirische onderbouwing. Wanneer van toepassing, vermeld de powerberekening. Beschrijf wat u gaat doen als de methode niet werkt, welke alternatieve onderzoeksmethoden kunnen ingezet worden? Wanneer een model ontwikkeld wordt, dient u duidelijk te maken hoe u de geschiktheid en validiteit van uw model toetst aan realistische data.
- **Haalbaarheid**
Maak aannemelijk dat het doel van de subsidieaanvraag binnen de gestelde tijd wordt bereikt met de beschikbare expertise, menskracht, faciliteiten en middelen. Zorg dat inzichtelijk is hoe deze planning haalbaar is. Welke shortcuts kunnen er genomen worden, bijvoorbeeld in tijden van personeelstekorten?
- **Projectgroep**
Beschrijf hoe de samenstelling van de projectgroep bijdraagt aan de kwaliteit van uw onderzoek of project.

Meer informatie over deze criteria vindt u in de [procedurebrochure](#).

4.4. Prioriteitstelling

De onderlinge weging van relevantie en kwaliteit gebeurt aan de hand van de volgende prioriteringsmatrix:

Relevantie \ Kwaliteit	Zeer relevant	Relevant	Onvoldoende relevant
Zeer goed	1	3	Niet honoreerbaar
Goed	2	4	Niet honoreerbaar
Voldoende	5	6	Niet honoreerbaar
Onvoldoende	Niet honoreerbaar	Niet honoreerbaar	Niet honoreerbaar

Om de doelstellingen van deze subsidieronde goed te borgen, wordt voor alle van de volgende onderwerpen minimaal één subsidieaanvraag (die minimaal relevant en met voldoende kwaliteit is beoordeeld) gehonoreerd, te weten:

- Epidemiologische effecten van maatregelen;
- Sociaalmaatschappelijke effecten van maatregelen;
- Effecten van flankerend beleid of mitigatie om de negatieve effecten van maatregelen te verzachten;
- Onderzoek naar individuele en omgevingsfactoren die draagvlak voor en naleving van maatregelen genomen tijdens een pandemie beïnvloeden.

In het geval er op een van deze onderwerpen geen honoreerbare subsidieaanvragen ingediend zijn (zie prioriteringsmatrix), wordt op dit onderwerp geen subsidieaanvraag gehonoreerd. Deze prioritering prevaleert over de nummering in bovenstaande prioriteringsmatrix.

Na toepassing van de prioriteringsmatrix en het selecteren van minimaal één subsidieaanvraag per bovengenoemde onderwerpen kan het aantal honoreerbare aanvragen het beschikbare budget overstijgen. In dat geval hanteert de commissie de volgende aanvullende afwegingsgronden:

- Projecten beantwoorden bij voorkeur meerdere onderzoeksvragen of kennishiaten tegelijk of combineren verschillende aspecten of disciplines;
- Onderwerpen (maatregelen, effecten van maatregelen, doelgroepen en sectoren) waar nog weinig onderzoek naar gedaan is hebben voorrang;
- Onderzoek dat niet alleen lessen oplevert over de COVID-19 pandemie, maar ook voor andere infectieziekten en toekomstige pandemieën heeft voorrang;
- Modelleeronderzoek die sociaal-maatschappelijke effecten of een combinatie van zowel epidemiologische en sociaalmaatschappelijke en/of sociaaleconomische effecten modelleren krijgen voorrang op modelleerprojecten die epidemiologische effecten modelleren.

5. Indienen

5.1 Indiening via Mijn ZonMw

Subsidieaanvragen kunnen uitsluitend door de hoofdaanvrager ingediend worden via het online indiensysteem van ZonMw ([Mijn ZonMw](#)). Aanvragers wordt gevraagd uiterlijk 18 maart 2024 een [vooraanmelding](#) in te dienen. De sluitingsdatum voor het indienen van een uitgewerkte subsidieaanvraag is 24 april 2024, om 14.00 uur.

Het gehele tijdpad voor deze subsidieronde kunt u [hier](#) zien.

5.2 Tips

- ZonMw is overgestapt naar een ander online indiensysteem. Als u nog niet eerder met Mijn ZonMw heeft gewerkt moet u zich eerst registreren als 'Nieuwe gebruiker'.
- Zie voor meer informatie de [Handleiding Mijn ZonMw](#).

Wij raden u aan om, voordat u uw aanvraag digitaal indient, een Word-versie van uw aanvraag te printen (via Mijn ZonMw) en na te lopen op onregelmatigheden. Vooral als u uw aanvraag eerst in Word heeft opgesteld en vervolgens naar Mijn ZonMw heeft gekopieerd, kan het voorkomen dat sommige tekens (zoals aanhalingstekens) niet goed worden omgezet. U kunt dit in Mijn ZonMw zelf corrigeren.

5.3 Verklaring akkoord indienen uitgewerkte subsidieaanvraag

De '[Verklaring akkoord indienen uitgewerkte subsidieaanvraag](#)' moet ondertekend worden door de bestuurlijk verantwoordelijke en de hoofdaanvrager. De ondertekende verklaring kan toegevoegd worden aan de aanvraag in Mijn ZonMw of per mail gestuurd worden naar COVID19@zonmw.nl onder vermelding van uw dossiernummer. De verklaring moet uiterlijk één week na indiening binnen zijn.

5.4 Inhoudelijke vragen

Neem voor inhoudelijke vragen contact op met het COVID-19 programmateam via 070 515 03 13 of COVID19@zonmw.nl.

5.5 Technische vragen

Neem voor technische vragen over het gebruik van het online indiensysteem van ZonMw contact op met de servicedesk: maandag t/m vrijdag van 8.00 tot 17.00 uur, 070 349 51 76, servicedesk@zonmw.nl. Vermeld in uw e-mail uw telefoonnummer, zodat wij indien nodig contact met u kunnen opnemen.

5.6 Downloads en links

Op de ZonMw website leest u meer over:

- de [Algemene subsidiebepalingen ZonMw](#)
- [‘in 10 stappen subsidie aanvragen’](#)
- [Wat dien ik in](#)
- [Voorwaarden en Verplichtingen](#)
- [Beoordeling van subsidieaanvragen](#)
- [Subsidies en Samenwerking/bijdragen van derden](#)
- [Vrijstelling staatssteun](#)
- [FAIR data en datamanagement](#)
- [Open Access](#)
- [Tien principes MVL](#)
- [Implementatie en impact](#)
- [Handleiding Mijn ZonMw](#)
- [Verklaring akkoord indienen uitgewerkte subsidieaanvraag](#)
- [Meerjarig deelprogramma ‘Effecten van maatregelen tijdens een pandemie’](#)

6. Bijlagen

-
- [Bijlage 1 – Staatssteun – AGVV](#)

Bijlage 1 – Staatssteun – AGVV

Om in aanmerking te komen voor subsidie onder de AGVV moet, behalve aan de inhoudelijke criteria van de subsidieoproep, ook worden voldaan aan enkele specifieke vereisten die volgen uit de AGVV. Deze vindt u hieronder.

- ZonMw verleent geen subsidie als het onvoldoende aannemelijk is dat uw aanvraag aan alle definities en voorwaarden van de AGVV voldoet, of als subsidieverstrekking naar het oordeel van ZonMw leidt tot het verlenen van ongeoorloofde staatssteun in de zin van artikel 107 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie.²⁰
- ZonMw verleent geen subsidie als de datum van aanvang van de werkzaamheden aan het project of van aanvang van de activiteiten eerder is dan de datum van indiening van de subsidieaanvraag.²¹
- ZonMw verleent geen subsidie aan ondernemingen waartegen een bevel tot terugvordering uitstaat ingevolge een eerder besluit van de Europese Commissie waarbij door Nederland toegekende steun onrechtmatig en onverenigbaar met de interne markt is verklaard.²² Voeg bij het indienen van de subsidieaanvraag een [verklaring bevel tot terugvordering van staatssteun](#) ingevuld en ondertekend toe.
- ZonMw verleent geen subsidie aan ondernemingen in moeilijkheden.²³ Voeg bij het indienen van de subsidieaanvraag een [verklaring onderneming niet in moeilijkheden](#) ingevuld en ondertekend toe.
- Cumulering van subsidies (of andere vormen van staatssteun) voor dezelfde – geheel of gedeeltelijk overlappende – in aanmerking komende kosten, mag er niet toe leiden dat de maximale steunintensiteit wordt overschreden. Indien reeds door een bestuursorgaan of door de Europese Commissie subsidie is verstrekt voor dezelfde – geheel of gedeeltelijk overlappende – in aanmerking komende kosten, dan zal ZonMw slechts een zodanig bedrag aan subsidie verstrekken dat het totale bedrag aan subsidie niet meer bedraagt dan het bedrag dat op basis van de AGVV mag worden verleend.²⁴ Voeg bij het indienen van de subsidieaanvraag een [verklaring cumulatie van staatssteun](#) ingevuld en ondertekend toe.

²⁰ Artikel 1 lid 5 AGVV

²¹ Artikel 6 AGVV

²² Artikel 1, lid 4, sub a AGVV

²³ Artikel 1, lid 4, sub c AGVV. Financiële moeilijkheden als bedoeld in artikel 2, lid 18 van de AGVV

²⁴ Artikel 8 AGVV